

Kunst moet opnieuw de straat op.

Knack, 37e jaargang nr. 26. In een radiospot prijst Jan Hoet het coverkunstwerk van Jan De Cock aan. Het is weer even nadenken of het hier over 'der Jan' gaat dan wel over zijn typetje van Chris Van den Durpel. Mooi mooi mooi, een prachtige marketingcampagne voor Jan De Cock én voor Knack. De eerste heeft dit –na zijn spraakmakende tentoonstelling in Tate Modern– nog amper nodig, het magazine –gezien de oplage– wellicht ook niet.

Wat gebeurt hier? Een spraakmakend jong Belgisch kunstenaar maakt een niet alledaags kunstwerk, de cover van Knack magazine. De omslag klapt uit tot een drieluik. Fragmenten van een beeld herhalen zich, zij het gedeeltelijk. Het lijkt wel een kabinet van 'objets trouvés' met een gouden omlijsting achter het hoofd van Jan De Cock. Een bronzen schutter rechts van hem lijkt gedupliceerd maar de hoek is anders. Andere objecten worden eveneens herhaald, zij het in spiegelbeeld. Links op het te kort aangesneden flapje wordt de titel afgedrukt: 'Denkmal 50, NV Roularta Media Group, Raketstraat 50, Brussel, 2007'. Op de versozijde kan men een duidende recensie van Luk Lambrecht terugvinden. Jan De Cock's werk wordt er geplaatst tussen zijn inspirators zoals o.a. Donald Judd. Was het niet deze Amerikaanse minimalist die ooit zei: "design has to work, art does not". Wel deze cover werkt duidelijk niet, dus moet dit wel kunst zijn.

Ik ga niet verder uitwijden over de communicatieve kracht van dit werk, dat zou mij te ver brengen. Ik vind het echter jammer dat dit niet de enige cover is. Wanneer je verder bladert, merk je er nog één. Getekend met 'Koud gepakt'. Even denk ik dat het ene met het andere te maken heeft maar dit zal wel wishful thinking zijn. Naar ik vernam, zijn er ook een paar gesigeneerde versies van Jan De Cock's cover in circulatie. Was het niet een blijk van groot kunstenaarsengagement geweest indien Jan De Cock ze allen eigenhandig had gesigeneerd? Hadden jonge vooruitstrevende kunstenaars ooit niet deze –zeg maar Don Quichotteachtige– insteek? Gezien de hoge oplage van Knack had je dan kunnen stellen: dit is ware volkskunst. Voor de middenklasse althans. Al zullen Jan Hoet noch Jan De Cock dit geweten willen hebben.

Doch niet getreurd, dit is marketing en marketing is als God –en Moeder Maria op de tweede cover– overal. Het is gewoon business as usual, commercie, money making. Een wereld schrijft zichzelf de relevantie van zijn eigen bestaan voor en het maakt niet uit of dit de politieke, de financiële of de artistieke wereld is. Zo werkt het nu éénmaal als in een machinerie van ijdelheid en opportunisme. De kerken zijn –op een paar goed draaiende parochies na– zo goed als verlaten. De nieuwe tempels, zeg maar kathedralen van het menselijk 'hogere streven' zijn de musea voor hedendaagse kunst geworden. Hoe kunnen jonge kunstenaars, gedreven, verward of getemperd door het eigen zoeken hun plek vinden, wanneer ze haast potsierlijk te kijk worden gezet in deze witte tempels van elitaire zelfgenoegzaamheid? Liefst ontworpen door een architect met een hoge spektakelwaarde. Hoe kunnen jonge kunstenaars nog reageren tegen dit inhalige systeem van curatoren en prijsbepalers? Hebben zij nog wel dit vermoegen? Misschien zijn zij een nieuwe soort 'backbenchers' geworden die net zoals hun politieke confraters hun weg banen door de jungle? Of mogen zij –als het even kan– gewoon hun ding doen? Uit gedrevenheid omdat ze niet anders willen? Maar zo werkt het blijkbaar niet. Of niet meer. Zelfs niet in de wereld van de actuele kunst.

Toch louter ik mij met het idee: laat actuele kunst gewoon actuele kunst zijn. Vandaag gemaakt, vandaag bekeken. Laat kunstenaars of wie dan ook experimenteren, tegen de schenen schoppen, nabootsen, esthetiseren, tegen de muur lopen en ja zelfs gewoon commercieel zijn. Laat mensen vinden wat ze goed vinden, wat vooruitstrevend is en wat niet, laat gewoon...

Ik hou van musea en zeker van deze voor hedendaagse kunst, maar ik huiver van de hypocrisie er omheen. Een systeem waarbinnen brave suppoosten je met een vernietigende blik berispen wanneer zoon of dochter even met een vingertop een kunstwerk beroert. Ook al bestaat dit kunstwerk uit een hoop stenen, zoals bij de opening van het SMAK in Gent. Beroering zoals de onbekende straatkunstenaar Rose Woods onlangs teweeg bracht door allerlei absurde bordjes met slimme boodschappen te plaatsen in de Antwerpse binnenstad. Want als beroeren niet meer kan en het systeem van bevestigen en bevestigd worden het enige geldende is, dan is de ziel van hedendaagse kunst gewoon zo goed als dood.

Hugo Puttaert, docent & onderzoeker aan Sint Lucas Antwerpen (Karel de Grote-Hogeschool)
hoofdredacteur van addmagazine.be